

Knygos „Turiu eiti“ panaudojimo galimybės geografijos pamokose

Kaunas 2019

TURIU EITI

Rimantas Krupickas

- mokslininkas
- geografas
- keliautojas

Žodis bičiuliui

Vaclovas Panumis

Žodis apie Rimantą (Rimą) – bičiulį, bendražygi. Apie be galo turtingos dvasios, labai kūrybišką žmogų, gebėjusį kurti idėjas ir jas įgyvendinti. Pradedant paskutiniu darbu, dirbtu kartu...

100 kilometrų ėjimo maratona¹ sugalvojo ir 36 metus jį rengė Rimas. Įkūrus Mokslų akademijos turistų klubą jis sakė: „Mūsų klubas privalo turėti išskirtinį renginį – tokį, kokio niekas neturi.“ Po kiek laiko subrandino ir pateikė idėją, kuri šįmet jau įgyvendinama 37-ąjį kartą.

Visų ankstesnių 36 maratonų vietas parinko ir daugumą distancijų (keltąs – jo siūlytas terminas) sukūrė jis vienas. Vėliau, didėjant naktinio etapo svarbai, šį etapą galutinai rengdavo ir šįkart rengs Vidimantas Bumelis.

XXXVII maratono pagrindinė idėja – irgi dar Rimo.

Tai lyg atsisveikinimas su juo. Maratoną mes turėjome baigti rengti dar 2009-ųjų vasarą, birželio mėnesį. Jau turėjome važiuoti. Jau buvo paruošti žemėlapiai, brėžiama pagrindinė maršruto gija, bet Rimas pasijuto blogai ir paprašė truputį atidėti kelionę. Paskui pateko ligoninėn, po to dar kartą ligoninėn. Paziškėjo, kad jo kepenys nebeišgydomos.

Rimas žinojo, kad mirs, ir išoriškai ramiai tvarkė nebaigtus darbus. Darė paskutinių spaudinių korektūras, kalbėjo apie šio maratono sprendimus, dar daug kitų darbų, tarp jų ir tradicinį „Broniaus Vaičiulio vardo spanguoliavimą“ Rudninkų girioje, nors pats nebeturėjo jėgų net išeiti pasivaikščioti.

Ėjo iš šio pasaulio ilgai ir sunkiai, nes buvo labai stiprus.

ŽYMAUSI JO DARBAI:

a) *matomė*:

Aukštojo kalnas Medininkų aukštumoje, aukščiausias Lietuvos kalnas. Atrado ir su bičiuliais (Algimantu Jucevičiumi, Vladu Vitkausku) išgarsino bei įteisino.

Lietuvos geografinis vidurys – prie Kėdainių–Dotnuvos kelio. Apskaičiavo, su kitais specialistais parikslino ir su Kėdainių krašto geografijos mokytojais surado rėmėjų, įteisino, įrengė paminklą. Kėdainių jaunavedžiai vestuvių dieną čia mėgsta fotografuotis.

¹ Tekstas parašytas XXXVII priešųjų maratono proga 2010 m. pavasarį. Sudarytojas pats.

Vaclovas Panumis ir Rimantas Knopickas XXXII maratone Vilkininkuose. Petro Matricko nuotr.

Kai gyveni Lietuvai

Algimantas Jucevičius

Nenumaldoma laiko tėkmė Rimanto Krupicko artimuosius, kolegas ir bendražygius vis toliau nuo buvimo kartu ribos, kai jis iškeliavo amžinybės keliais. Atsiminimai apie nuoširdžiausias bendravimo ir kelionių akimirkas bei drauge nuveikti ar tęsimi jo pradėti darbai leidžia ir toliau būti kartu su Juo.

Su Rimantu Krupicku susipažinau 1966 m. liepos pradžioje slaptame žygeivių organizatorių susitikime Punios šile. Dvi dienas diskutavome apie kelionių prasmę, patriotizmo ugdymo žygiuose galimybes ir to laiko keliamus uždavinius. Rimantas buvo vienas iš mūsų dešimties, pasirašiusių Punios sutartį – moralinį, patriotinį žygeivių kodeksą, skelbiantį, kad neturi būti nė vieno žygio be konkretaus tikslo, jie turi duoti naudos žmogui, gamtai ir Tėvynei. Šių priesakų Rimantas laikėsi ir kitiems juos skiepijo visą savo gyvenimą.

Punios sutartis buvo išspausdinta tik 1989 m. spalį Vilniaus universiteto žygeivių leidinyje „Žygeivis“ (Nr. 8). Punios sutarties ištrauka: „Nuolat siekti žygių tikslingumo, aiškaus, akcentuoto tikslo. Išsamios informacijos pagalba žygyje plėsti jo dalyvių akiratį, pasaulėžiūrą. Žinias apie savo kraštą, ugdati juose sveiką patriotinę dvasią bei meilę savo kraštui ir jo šeiminiškui – žmogui.“

Niekas negalėtų prieštarauti, kad švenčiausia profesija yra mokytojo, nors jo darbo vaisiai, kaip ir pasodinto medžio, matomi ne iš karto. Rimantas Krupickas keliautojus mokė gimtojo krašto pažinimo abėcėlės, patriotinius Tėvynės meilės jausmus skiepijo ne didaktiniais metodais, bet savo asmeniniu pavyzdžiu, nepaprastu darbštumu ir veržlia profesine bei visuomenine veikla.

Rimantas Krupickas kilniaširdiškumo pavyzdį pademonstravo bendraudamas su dideliu Lietuvos gerbėju, Armėnijos piliečiu Ašotu Sarabjanu. Apie šio žmogaus ryšius su Lietuva galėtų būti atskira knyga. Anuomet į Armėniją atvykusius keliautojus iš Lietuvos Ašotas pasitikdavo, globodavo ir kviesdavo į savo erdvį butą Jerevano centre. Ant buto durų puikavosi lentelė „Lietuvos viesbutis“. XX a. pabaigoje Armėnija patyrė ekonominę blokadą ir dauguma jos piliečių, tarp jų ir Sarabjanų šeima, atsidūrė skurde. Tuomet ne iš kiemo kito, o iš Rimanto Krupicko rankų skurstantiems Jerevane keliavo siuntiniai ir jo surinktos paramos lėšos. Vėliau, kai Sarabjanų šeima, nebegalėdama išgyventi Armėnijoje, pasitraukė pas gimines į Rusi-

Klausimėliai

Kodėl nesibaigia geografiniai atradimai?

Kokios atradimų, matavimų/ženklinių istorijos?

Aukštojo kalnas

Europos geografinis centras

Lietuvos geografinis vidurys

*Ką Rimantas Krupickas tyrė Ožkabaliuose ieškodamas vietos
Tautinio atgimimo ažuolynui?*

Punios sutartis

A. Pagrindiniai, turizmo tikslai.

1. Visus tur. žygius praversti tvirtos turistinės draugystės dvasioje, vadovaujantis principu: turistinė draugystė - turčiausia draugystė. Atsitiktiniuose kelių tur. grupių susitikimuose žygio metu, taip pat vadovautis principu: turistai turistai - draugas.
2. Tur. žygyje nuolat laikyti dėmesio centru faktą, kad turizmas nėra vien turininga poilsio forma, bet taip pat - galingas žmogaus auklėjimo veiksnys. Nuolat siekti žygių tikslingumo, aiškumą, akcentuoto tikslo. Mūsų informacijos pagelba žygijje plėsti jo dalyvių akiratį, pasauližiškumą, žinias apie savo kraštą, ugdat juose sveiką patriotinę dvasią bei meilę savo kraštui ir jo šeiminiškai - žmogui.
3. Pasmerkti ir griauvėti užuomazgose sov. šovinismo pasireiškimus tur. žygiuose, kaip atnešančius didelę žalą bendram turizmo reikalui.

B. Turistas ir visuomenė.

4. Žygio metu nuolat laikyti dėmesyje, kad kiekvienas turistai savo asmenyje atstovauja savo tur. kolektyvą, savo kraštą. Atstovauja visuomenės aktyje mūsų turistinę šeimą.
5. Visur ir visada kovoti už dorą turistų vardą.
6. Tarpusavio santykiuose, keliaujant mišriomis grupėmis, laikytis bendrų priimtų vai-

Objektų 100-as

Pažinkime Lietuvą		
1. Alytus; 2. Anykščiai; 3. Apuolė, Skuodo r.;		
4. Ankštaitijos NP; Ignalinos r. Švenčionių r. Utenos r.;		
5. Bijotai, Šilalės r.;	6. Biržai; 7. Breslanja, Baltarusija; 8. Čerwonka, Alukstos sav., Latvija; 9. Darins, Klaipėdos r.;	
10. Dangyvenės IRP, Radviliškio r. (projektas); 11. Dieveniškų RP; Salčininkų r.;	12. Didž. Nemuno k. RP; Alytaus ir Prienų r., Birštono sav.;	
13. Druskininkai; 14. Dubingiai, Molėtų r.;	15. Dzukijos NP, Varenos r., Lazdijų r., Alytaus r., Druskininkų sav.;	
16. Eišiškes, Salčininkų r.;	17. Gardinas, Baltarusija; 18. Gargždė, Kretingos r.;	
19. Geopalmis Europos centras, Vilniaus r.;	20. Gervėčiai, Baltarusija; 21. Giedraičiai, Molėtų r.;	
22. Gumbinė (nuo 1946 Gusev), Karaliaučiaus (d. Kaliningrado) sr.;	23. Jurbarkas; 24. Karaliaučius; 25. Kaunas; 26. Kanno Randonvaris; 27. Kernavė, Sirvintų r.;	
28. Keturišdešimties Totorių k., Vilniaus r.;	29. Kedainiai; 30. Kiauneliškis, Ignalinos r.;	
31. Klaipėda; 32. Kražiai, Kelmės r.;	33. Kretinga; 34. Krėva, Baltarusija; 35. Kryžių kalnas, Šanlių r.;	
36. Kudirkos Naumiestis, Sakų r.;	37. Kuršių nerija; 38. Laukagalvis, Kaišiadorių r.;	
39. Lackas, Voluinės sr., Ukraina; 40. Ijda, Baltarusija; 41. Marijampolė; 42. Medininkai, Vilniaus r.;	43. Medvėgalis, Šilalės r.;	
44. Akmuo Mokas, Ukmergės r.;	45. Molėtų observ.;	
46. Mostėdis, Skuodo r.;		
47. Nangardukas, Baltarusija; 48. Nemuno deltos RP; 49. Nesvyžius, Baltarusija; 50. Ožkabaliai, Vilkaviškio r.;		
51. Paberžė, Kedainių r.;	52. Paežeriai, Pilviškių sen. Vilkaviškio r. (Vincas Kudirkos gimtinė, kletelė-muziejus); 53. Pakruojis; 54. Palanga; 55. Panevėžys; 56. Papilė, Akmenės r.;	
57. Pasandravy, Raseinių r.;	58. Pelesa, Baltarusija; 59. Perloja, Varenos r.;	
60. Pirčiupiai, Varenos r.;	61. Priekulė, Klaipėdos r.;	
62. Punkskas, Lenkija; 63. Puokės akmuo, Skuodo r.;	64. Radviliškis; 65. Ragainė (nuo 1946 Neman), Karaliaučiaus (d. Kaliningrado) sr.;	
66. Rambynas, Pagėgių sav.;	67. Raudont, Jurbarko r.;	
68. Rietavas, Plungės r.;	69. Rokiškis; 70. Rudamina, Lazdijų r.;	
71. Rumšiškės, Kaišiadorių r.;	72. Seinai, Lenkija; 73. Seredžius, Jurbarko r.;	
74. Stelmuzė, Zarasų r.;	75. Suostas, Biržų r.;	
76. Šatrija, Telšių r.;	77. Šiauliai; 78. Šilutė; 79. Šilva, Raseinių r.;	
80. Švenčionys; 81. Telšiai; 82. Tilžė (nuo 1646 m. Sovietak); Karaliaučiaus (d. Kaliningrado) sr.;	83. Tytuvėnų RP; Kelmės r.;	
84. Trakų RP; 85. Tolminkiemis (nuo 1946 Čistyje Prudy), Karaliaučiaus (d. Kaliningrado) sr.;	86. Ukmergė; 87. Varniai, Telšių r.;	
88. Velinona, Jurbarko r.;	89. Velnio duobė, Trakų r.;	
90. Viečkiai, Akmenės r.;	91. Vilnius; 92. Vyto-gala, Šilalės r.;	
93. Zagare, Joniškio r.;	94. Žalgiris (Grūnvaldas), Lenkija; 95. Žeimelis, Pakruojo r.;	
96. Žemaitijos NP; Plungės ir Skuodo r.;	97. Žuvinas, Alytaus r.;	
98; 99; 100. Šilymai šimuko užbaigimui; Kurtuvėnų RP, Šanlių ir Kelmės r.; Lietuvos vidury, Ruoščių k., Kedainių r.;	Narūčio ež., Baltarusija; Ankradvario RP (prie Velnio duobės), Trakų, Kaišiadorių, Prienų r.;	Rezistencija?

Punios sutartis

Nei vieno žygio be tikslo!

Tikslai – pažinti tėvynę Lietuvą, jos gamtą, istorijos ir kultūros vertybes.

Keliaujant tvirtai laikytis gamtosauginių taisyklių.

.....

1966 m. liepa

Užduotys

Sudaryti savo klasės elgesio/siekių kodeksą.

Sudaryti savo miesto, savivaldybės, klasės lankytinų objektų 50/20/10kus...

Integruotas projektas. Pagal koncentrus rinkti miesto/savivaldybės/regiono/Lietuvos lankytinus objektus.

Mokyklos lankytinų objektų 100-kas

Išanalizuoti Rimanto Krupicko siūlomų objektų sąrašą. Pateikti savo pasiūlymus.

Kur buvo ir liko pradžia

Dovilė Krupickaitė

Rašyti apie Tėtį nelengva. Laiko atstumas nuo mūsų išsiskyrimo didėja, vis labiau išryškindamas tai, kas jo gyvenime buvo svarbiausia, kas išliko kaip palikimas. Sunku, nes nebūtų teisinga rašyti tik apie savo Tėtį. Kitiems jis taip pat buvo savas, tik kitaip. Todėl Tėčio istoriją siečiau aprašyti išryškindama tai, kas, mano matymu, užaugino jį tokį, kokį mes pažinome ir kokį matėme artimiausioje aplinkoje – šeimoje.

Atsiminimai apie Tėtį susideda iš daugybės mažų detalių, kurios buvo ir yra didelė mano gyvenimo dalis. Prisimenu jį ir linksmą, švytintį savo geromis akimis, ir pavargusį, ir entuziastingai užsidegusį viena iš daugybės idėjų, ir supykusį. Dirbantį, miegantį, keliaujantį, vadovaujantį, globojantį... Visokį. Bet vis tiek išlieka viena – niekur nedingstančios labai aiškios doros, vertybinės nuostatos. Kiekvieną rimtesnį žingsnį jis labai pasverdavo, ar tai atitinka svarbiausias, jo manymu, vertybes. Buvo sąžiningas sau. Greta to, buvo ir ryški asmenybė su savybėmis, kurios vienus žavėjo, kitus vargindavo, tačiau abejingų nepalikdavo. Iš kur tai?

TĖVAI

Tėčio tėvai, o man – seneliai, kilę iš Lietuvoje tuo metu negausių miestiečių. Sunku pasakyti, kokios įtakos tai turėjo Tėčio būdui ar vertybėms, nes jis pats labiausiai vertino natūralią aplinką ir tradicinę kaimo gyvenimą, o vienas iš labiausiai pašėpiančių jo vartotų žodžių buvo „miesčionis, miesčionka“.

Senelis Aleksandras Krupickas gimė 1906 m. Mintaujoje (dab. Jelgava) batsiuvio šeimoje. Nors tikslų duomenų nėra, tačiau atrodo, kad jo tėvai Adomas ir Juzė Krupickai kurį laiką buvo emigravę į Latviją – tuo metu nemažai lietuvių ten vyko užsidirbti. Šeima netrukus grįžo į Lietuvą, ir jaunesnioji senelio sesuo Konstancija 1913 m. gimė jau Panevėžio apylinkėse. Vėliau visi gyveno Panevėžyje, iš kurio, tikėtina, ir buvo kilę, nes aplink šį miestą Krupickų nuo seno gyveno daugiau. Pirmasis pasaulinis karas šeimą išblaškė: Juzė su penkiomis vaikais, kaip ir daug kitų Lietuvos gyventojų, buvo pasitraukusi į Rusiją. Senelis nemažai pasakojo apie gyvenimą ir mokslus šioje šalyje, tačiau mano atminty išliko tik tai, kad jis kai kurius žodžius tardavo tarsi surusintus (pavyzdžiui, vietoj „ridikėliai“ sakydavo „ridise-

Užduotys

Sudaryti savo šeimos/giminės gimimo vietų ir migracijų žemėlapi.

Sudaryti šeimos genealoginį medį.

Vėjo kelių pavilioti

RIMANTAS KRUPICKAS – KURSO DRAUGŲ PRISIMINIMUOSE

Marija Eidukevičienė

Mūsų kursas (Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto geografijos specialybės 1964–1969 m. laida) susilydė iš įstojusių bei sėkmingai studijuojančių nuo 1964 m. (nubyrėjo 25 procentai) ir iš armijos grįžusių ankstesnio kurso studentų vyrų. Tų kareivių buvo daug (šeši), jie už mus buvo 3–4 metais vyresni, išėję gyvenimo mokyklą. Tarp grįžusių kareivių buvo ir Rimas. Didžiulį įspūdį darė kai kurių pasitikėjimas savimi, nevaržomas elgesys, o Rimo – paprastumas ir draugiškumas. Jie greitai įsitraukė į studentišką gyvenimą, o kai kurie tapo universiteto ir fakulteto lyderiais (R. Krupickas – turistų klubo vadovu, Kęstutis Švedas – universiteto mišraus choro valdybos pirmininku, Kęstutis Turonis – Gamtos mokslų fakulteto profesinės sąjungos pirmininku, Raimundas Perekopskis – fakulteto bendrabočio tarybos pirmininku). Ši mūsų kurso geografų lyderystė skatino studentiško pasididžiavimo jausmus, mes jautėmės universiteto įvykių sukuryje, net šeši dainavome universiteto chore, viena kurso draugė šoko universiteto ansamblyje, o turistiniai žygiai valtimis po Aukštaitijos ežerus ir pėsčiomis tapo neatsiejama mūsų kurso studentiško gyvenimo dalimi.

Po antrosios landiaftinės vasaros praktikos, kuriai vadovavo doc. Daina Galvydytė, labai subrendome. Nepaisant studentiškų išdaigų, formavosi ir grūdinosi rimto požiūrio į studijas kursas, kuriame buvo stiprus pažangių studentų branduolys. Kadangi gerai mokėmės ir buvome visuomeniški, pusė kurso gyveno fakulteto bendrabočtyje M. K. Čiurlionio gatvėje. Tai dar labiau stiprino kurso draugiškumo dvasią.

Artimesnes draugystes lėmė specializacija, nes su ja siejosi specialybės praktikos.

Rimas tapo geomorfologu. Mums – geomorfologams – likimas mestelejo išbandymą. Gamtos fakulteto dekanas doc. Česlovas Kudaba ruošėsi detaliems Baltijos aukštumų tyrimams ir mus, trečiakursius, 14 geomorfologų pasiėmė pagalbininkais. Po paskaitų vakarais ruošėmės praktikai, braižykloje ant specialiai įrengtų apšviestų stalų su didinamaisiais stiklais nusikopijavome Baltijos aukštumų žemėlapij M 1: 25 000, kiekvienas turėjome konkrečias užduotis (nepaprasto kruopštumo darbas, ypač vyrams). Koks buvo pakilimas, nes

LIETUVOS GAMTINIS ŽEMĖLAPIS

Pedagoginės versmės

KOLEGŲ PRISIMINIMAI

Dalia Matuzevičiūtė-Prakapienė

Dėstytojas Rimantas Krupickas buvo puikus pedagogas (pedagoginio darbo stažas – 36 metai), siebantis ne tik perteikti žinias ir ugdyti studentų gebėjimus. Ne vienam auklėtinii jis padėjo rasti savo kelią, suteikt pažinimo džiaugsmą ar parodė tikrąjį geografo pašaukimą. Tai buvo žmogus, kuris tą deklaravo ne tik žodžiais, bet ir konkrečiais veiksmais, poelgiais ir žygiais.

Doc. dr. Rimantas Krupickas 1977 m. rugsėjo 1 d. buvo priimtas dirbti į Gamtos-geografijos fakultetą valandininku. Tuomet jis dėstė „TSRS fizinės geografijos“ laboratorinius darbus ir vadovavo kompleksinei geografijos lauko praktikai. (Tolimųjų praktikų pavadinimai laikui bėgant keitėsi, jos vadinosi ir kompleksinėmis geografijos lauko praktikomis, ir tolimosiomis lauko praktikomis, ir tolimosiomis geografijos praktikomis, todėl toliau tekstų autoriai nurodo skirtingus pavadinimus, bet dauguma vadina tolimąja praktika. Visi dėstyti kursai išvardyti lentelėje.) Vėliau priimtas dirbti kaip nuolatinis darbuotojas ir jo veikla prasipletė. 1979–

Lentelė. Doc. dr. Rimanto Krupicko skaityti kursai Vilniaus pedagoginiame universitete 1977–2009 m.

	Dėstyto dalyko pavadinimas	Metai
1.	TSRS fizinė geografija, vėliau pertvarkyta į <i>Fizijos gamtinę geografiją, Žemynų geografiją</i>	1977–2009
2.	Lietuvos geografijos bei kraštovyros lauko praktikos	1977
3.	Tolimoji kompleksinė lauko praktika	1977–2009
4.	Dirvožemių geografija	1979–1981
5.	Lauko tyrimų metodika	1983–2009
6.	Teorinė geografija	1991–2009
7.	Geografija ir kompiuteris, vėliau pertvarkyta į <i>Geografijos mokymų kompiuteris</i>	1995–2002
8.	Etnogenezė ir geografija	1995–2009
9.	Geografinės informacinės sistemos	2001–2003
10.	Lygiamoji planetografija	2004–2009

Rimantas Krupickas Mokslo akademijos turizmo klube. 2007 m.

TOLIMŲJŲ PRAKTIKŲ KELTASOS EUROPOJE*

Keltos spalvos žemėlapyje	Mėtai	Svarbūs keltos miestai ir lankyti objektai
Raudona, žalia, raudona	1996	Vilnius-Karlovyj Dvor- Jičinas- Praha- Karlšteino pils- Mochos praraja ir Punkvos urvai- Slovakijos Aukštieji Tatrai- Zakopane- Krokuva- Velička- Osvencimas- Vilnius
Raudona, ruda, raudona	1998	Vilnius- Varšuva (Lenkija)- Krokuva (Lenkija)- Budapeštas (Vengrija)- Zagrebas (Kroatija)- Plitvicos nacionalinis parkas (Kroatija)- Pula (Kroatija)- Liubliana (Slovenija)- Budapeštas (Vengrija)- Varšuva (Lenkija)- Vilnius.
Raudona, rožinė, raudona	2000	Vilnius- Varšuva (Lenkija)- Vroclavas (Lenkija)- Praha (Čekija)- Munchenas (Vokietija)- Vaducas (Lichtenšteinas)- Bernas (Šveicarija)- Ženeva (Šveicarija)- Šamoni (Prancuzija)- Monakas (Monakas)- Genuja (Italija)- Piza (Italija)- Florencija (Italija)- Venecija (Italija)- Viena (Austrija)- Bratislava (Slovakija)- Krokuva (Lenkija)- Varšuva (Lenkija)- Vilnius
Raudona, bordo, raudona	2001	Vilnius- Varšuva (Lenkija)- Segedas (Vengrija)- Sofija (Bulgarija)- (keltasa Turkijoje) Edirne- Kanakale- Bergama- Izmiras- Selčiukas- Denizlis/Pamukale- Antalija- Kaisaris/Demirkazik- Učisaras- Ankara- Stambulas- Edirne- Rusė (Bulgarija)- Bukareštas (Rumunija)- Segedas (Vengrija)- Budapeštas (Vengrija)- Krokava (Lenkija)- Varšuva (Lenkija)- Vilnius
Raudona, ruda, raudona	2002	Vilnius- Varšuva- Krokuva (Lenkija)- Tatranska Lomnica (Slovakija)- Budapeštas (Vengrija)- Zagrebas (Kroatija)- Plitvicos nacionalinis parkas (Kroatija)- Pula (Kroatija)- Liubliana (Slovenija)- Rudno Polje (Triglavo viršune)- Budapeštas (Vengrija)- Varšuva (Lenkija)- Vilnius.
Raudona, ruda, raudona	2003	Vilnius- Varšuva (Lenkija)- Krokuva (Lenkija)- Tatranska Lomnica (Slovakija)- Budapeštas (Vengrija)- Zagrebas (Kroatija)- Plitvicos nacionalinis parkas (Kroatija)- Splitas (Kroatija)- Liubliana (Slovenija)- Budapeštas (Vengrija)- Krokuva (Lenkija)- Vilnius.
Raudona, oranžinė, raudona	2003	Vilnius- (keltasa Lenkijoje) Suvalkai- Glycko- Ketžynas (A. Hitlerio bunkeris „Vilko guolis“)- Obiynas- Griuvakdas (Žalgirio mūšio vieta)- Malborkas- Štuthofas- Gdanskas- Slupskas- Košalinas- Plonia- Myslibožas- Soldinas (Dariaus ir Girėno žuvimo vieta)- Berlynas (Vokietija)- Drezdenas (Vokietija)- Hrenskas (Čekija) (UNESCO saugoma teritorija „Čekijos Rojus“)- Praha (Čekija)- Žilina (Slovakija)- Štrbske Pleso (Slovakija)- Varšuva (Lenkija)- Lomža (Lenkija)- Vilnius.
Raudona, ruda, raudona	2004	Vilnius- Varšuva (Lenkija)- Krokuva (Lenkija)- Tatranska Lomnica (Slovakija)- Budapeštas (Vengrija)- Balalarias (Vengrija)- Zagrebas (Kroatija)- Plitvicos nacionalinis parkas (Kroatija)- Splitas (Kroatija)- Zadaras (Kroatija)- Velebitas (Kroatija)- Pula (Kroatija)- Postojna (urvas Postojna jama)- Liubliana (Slovenija)- Rudno Polje (Triglavo viršune)- Budapeštas (Vengrija)- Varšuva (Lenkija)- Vilnius.
Raudona, oranžinė, raudona	2004	Vilnius- (keltasa Lenkijoje) Seiniai- Glycko- Ketžynas (A. Hitlerio bunkeris „Vilko guolis“)- Griuvakdas (Žalgirio mūšio vieta)- Malborkas- Štuthofas- Gdanskas- Myslibožas- Soldinas (Dariaus ir Girėno žuvimo vieta)- Berlynas (Vokietija)- Drezdenas (Vokietija)- Hrenskas (Čekija) (UNESCO saugoma teritorija „Čekijos Rojus“)- Praha (Čekija)- Brno (Čekija) (Mochos urvai)- Krokuva (Lenkija)- Vilnius.
Raudona, alyvinė, raudona	2005	Vilnius- Varšuva (Lenkija)- Budapeštas (Vengrija)- Belgradas (Serbija)- Sofija (Bulgarija)- (keltasa Turkijoje) Edirne- Kanakale- Bergama- Izmiras- Selčiukas- Denizlis/Pamukale- Antalija- Mersinas- Kaisaris/Demirkazik- Učisaras- Ankara- Zonguldakas- Stambulas- Belgradas (Serbija)- Budapeštas (Vengrija)- Čenstachova (Lenkija)- Vilnius.

*Ar turite savo svajonių keltą?
Ne?
Tai paruoškite!*

*Tolimųjų praktikų keltos.

14.00 Velebitas (2 val.). Stačiai link jūros besileidžiančią Velebito kalnų grandinę kerta vaizdingas kelias. Ypač vaizdinga Oštarijska Vratos perėja, nuo kurios atsiveria dalmatinė pakrantė su vėjo nugairintomis salomis.

16.00 Velebitas–Karlobagas–Pula, 245 km (5 val.). Į pakrantę ties Karlobagu nusileidę serpantiniu, iki Rijekos keliaudavome pakrante, pakeliui grožėdamiesi Priznos, Klado, Senio miesteliais, Krkos tiltu.

21.00 Puntizėla: nakvynė kempinge. Kempingą prie pat Pulos pasiekdavome vakare. Šis pirmosios kelionės metu atrastas kempingas per daugel metų tapo antraisiais namais.

DEŠIMTA KELIONĖS DIENA

08.00 Puntizėla–Pula, 20 km (1 val.). Dažniausiai dešimtoji kelionės diena sutapdavo su savaitgalio, todėl didesniąją jos dalį būdavo skiriama poilsiui, nors ji prasidėdavo kelione į Pulą.

09.00 Pula (3 val.). Didžiausias Istrijos (Istros) pusiasalio miestas Pula įsikūręs piečiausioje pusiasalio dalyje. Šiame mieste susipynę įvairių laikotarpių pėdsakai. Čia galima pamatyti iki šiol išlikusią romėnų šventyklą, vieną didžiausių amfiteatrus, apsilankyti venecijiečių tvirtovėje. Pažintis su šiuo miestu prasidėdavo ekskursija senamiestyje ir baigdavosi miesto tyrimais.

12.00 Pula–Puntizėla: nakvynė kempinge.

VIENUOLIKTA KELIONĖS DIENA

08.00 Puntizėla–Postoinos urvas (*Postojnska jama*), 138 km (3 val.). Vienuoliktasis praktikos rytas dažniausiai prasidėdavo atsiveikiniu su paatogrąžiais, nors pakeliui į Slovėniją dar sustodavome tyrinėti raudonžemių ir paatogrąžių augalijos. Pirmosios kelionės metu čia susidūrėme su keista pasienio problema. Įvažiuojant į Slovėniją paaiškėjo, kad esa-

Paskaita Julijos Alpėse Slovėnijoje, 2007 m. Virginijaus Gerulaičio nuotr.

me pirmi keliautojai iš Lietuvos. Pasieniečių dokumentuose nebuvo tokios valstybės kaip Lietuva, todėl už įvažiavimą teko mokėti kaip austrams.

11.00 Postoinos urvas (3 val.). Pažintis su Slovėnija prasidėdavo Kraso plynaukštėje ir Postoinos (*Postojna*) miesto urvuose. Šis stalaktitų, stalagmitų ir kitokių požemio grožbių pasaulis iki šiol yra vienas populiariausių praktikos objektų.

14.00 Postoinos urvas–Liubliana, 50 km (1 val.). Kelias iš Postoinos į Liublianą dažniausiai buvo skiriamas kalnų kraštovaizdžių stebėjimams.

15.00 Liubliana (3 val.). Pažintis su Liubliana prasidėdavo ekskursija miesto centre aplankant Prešereno aikštę, miesto tvirtovę, Tivolio parką.

18.00 Liubliana–Radovlica, 51 km (1 val.). Pasukus link Radovlicos horizonte atsiveria Julijos Alpės, todėl prasidėdavo kalbos apie būsimą žygį kalnuose.

19.00 Radovlica: nakvynė kempinge. Būsimo žygio rūpesčiai sukdavosi visą vakarą. Kai kada juos pakurstydavo tolimoje matomas Triglavas (2864 m), kai kada niūrus lietaus debesys. Tačiau visada vėsi nakvynė Radovlicos kempinge išsiskirdavo savotišku jauduliu.

DVYLIKTA KELIONĖS DIENA

08.00 Radovlica–Rudno Polė (*Rudno Polje*), 30 km (1 val.). Dvyliktos dienos rytas prasidėdavo neįprastu šurmuliu – laukia žygis Alpėse. Tam ypač ruošdavomės, nes daugumai tai rimtas išbandymas, daug nežinomybės. Iki žygio vietos kalnuose užveždavo autobusus. Pakeliui aplankydavome Bledo miestelį.

09.00 Rudno Polė: kelionė pėsčiomis kalnuose užkopiant į Triglavo viršūnę (10 val.). Žygį pradėdavome Rudno Polėje 1 347 m aukštyje. Kai kuriems žygis baigdavosi Konjsko kalnų cirke, kiti pasiekdavo 2 020 m aukščio Konjsko sedlo perėją. Pasiryžusieji kopti aukščiau iki pietų pasiekdavo kalnų namelį „Vodnikov Dom“. Dar dvi valandas užtrukdavome, kol

Tradicinė grupinė nuotrauka prieš žygį į Triglavą. Pirmoje eilėje ketvirtas iš dešinės tupi Rimantas Krupickas. Julijos Alpės, Slovėnija, 2007 m. Virginijaus Gerulaičio nuotr.

Tolimųjų praktiky ir JGM ekspedicijų kėlposos

Vladas Plikunas pasitinka Rimantą Krupicką, įveikusį pusę savo kelionės „Paskui rasos lašą“, ir ta proga donuoja druskos maišą iš Australijos. Už jį (iš kairės): Laima Railienė, Tomas Bičintas, Rimvydas Mintautas, Alicija Vilkebienė. Lietuvos geografinis vidurys. 2005 m. gegužės 17 d.

Kelelė „Paskui rasos lašą“ ir „Lietuvos paribiais“ kelias.

APLINK LIETUVĄ (PARIBIAIS), 1997 M. BIRŽELIO 25 D. NUVAŽINOTA 2 342 KM

1 diena	6. Nemiseta
1. Medininkų aukštuma (Juračinis kalnas)	5 diena
2. Dieveninkis	1. Kunigikiai
3. Šalčininkai	2. Šventoji
4. Gornostajūkis (St. Rapotonio gimtinė)	3. Butingi
5. Varėna	4. Salantai. Orvydų sodytva.
6. Kablėtų kaimas	5. Skucelės
2 diena	6. Ylakių
1. Marcinkoeps	7. Žalikai
2. Puročiai	8. Seda
3. Skrobotas – Merkio santaka	9. Mėžikiai
4. Merkiai	10. Viekšniai
5. Lėkėva	11. Vėnta
6. Balainė (prof. A. Rasulyko gimtinė)	12. Akmenė
7. Raigundas	13. Naujoji Akmenė (cemento gamykla)
8. Seirijai	14. Karpėnų karjeras
9. Lantijai	6 diena
10. Rudaminis. Seltokai	1. Žagurė
11. Vilktytis. Pavilyčio draustinis	2. Pakruojis
12. Dunojūkis kalnas (aukščiausias Sėdovos kalnas). Dunojūkis ežeras.	3. Pasvalys (Zaisvės šaltinis)
13. Obkabalė (J. Basanavičiaus gimtinė, Aščiūnys)	4. Nemunio Radvilūkis
3 diena	5. Asperikiai (šiaurinė Lietuvos gyvenvietė)
1. Kadrickis Naujamiestis	6. Rokikiai
2. Koturnaujamių kaimas (Šventos Anelūkės sodytva)	7. Obeliai
3. Sintautai	7 diena
4. Šakiai	1. Stelmuzė
5. Gėgusėlikis	2. Surtai
6. Jurbarkas	3. Zarasai
7. Smalininkai. Aščiūčių slėpis	4. Turmantas
8. Rambynas	5. Vainigūnis
9. Šimonių opokos telkinys	6. Čičinai
10. Ušėnai	7. Ignalina
11. Juknaičiai	8 diena
12. Šilutė	1. Naujoji Daugėlikis
13. Ruzė	2. Tverėčius
14. Uostadvaris	3. Diežianėlis
15. Ventė. Ventės ragas	4. Vostinai
4 diena	5. Adutėlikis
1. Kintai	6. Zalavas
2. Priekalė	7. Patradė
3. Klajpėda	8. Europos centras
4. Juodkrantė	R. Krupicko išsakyta svajonė kelionės metu: nusiplaukti iš Vilniaus į Viduržemio jūrą Gintaro keliais.
5. Nida	

Užduotys

Projektinis darbas. Paruošti klasės/šeimos/draugų kelionę arba žygį:

saugomoje teritorijoje, savivaldybių paribiais, aplankant įdomius lankytinus objektus, aukščiausius/žemiausius taškus...

Keltąsos planavimas: atstumai, objektai, maistas, apranga, kaina, laikas...

Paruošti savo atostogų keltąsą

Mano svajonių keltąsa

DARBŲ ATODANGOS

GEOGRAFIJOS OLIMPIADOS

Aušra Narbutaitė-Jorgensen

Rimantas Krupicko galva visada buvo prikimšta įvairių idėjų. Į darbą Vilniaus pedagoginiame institute jis ateidavo anksčiau, nevēluodavo. Plačiai atverdavo Geografijos katedros duris, atsilapojęs pasisveikindavo ir, nespėjęs dar atsistėti prie savo stalo, sakydavo: „Na, žinai, šiandien atėjo į galvą mintis...“ – ir pasakodavo lėtai, įtaigiai.

Nepuldavo iš karto įgyvendinti naujų sumanymų, jis tiesiog pasakydavo garsiai, tarsi pakabindavo palubėj dar vieną idėją ir kalbėdavo su kitais, klausydavo, ką jie pasakys, diskutuodavo. Dažniausiai vieni netikėdavo, kad tai įmanoma padaryti, kiti nematydavo prasmės, kad tai reikalinga, dar kitiems atrodydavo, kad per daug darbo, arba dėstytojui išėjus iš katedros sakydavo, kad vėl tas Krupickas prisigalvoja. Bet nė viena priežastis R. Krupicko neatbaidydavo nuo naujo sumanymo. Jis ramiai pradėdavo DIRBTI kviesdamas norinčius prisijungti, bet tokių nedaug atsirasdavo arba visai neatsirasdavo: kam dar vienas nereikalingas darbas, ir dar už dyką, su maišu kritikos iš kai kurių kolegų.

Taip pradžioje buvo sutikta geografijos olimpiados idėja.

Vieną dieną atėjęs į katedrą R. Krupickas pareiškė, kad reikia surengti geografijos olimpiadą. Visų dalykų yra, o geografijos nėra. Šią idėją visi kiti nelabai išgirdo, aš – taip pat. Man ji atrodė sunkiai gyvendinama. Maniau, kad olimpiadas turi rengti kas nors kitas, tik ne Pedagoginis institutas. Kaip mes tuos vaikus sukviessim? O R. Krupickas sakė: „Kodėl ne Pedagoginis? Kiekgi galima laukti, kada kas nors ims ir pradės. Kodėl gi mes negalim?“ Jis labai degė šia idėja. Jam atrodė, kad geografijos dalykas tarsi nuosalyje, visi pagrindiniai dalykai turėjo olimpiadas, o geografijos nebuvo.

Pasinė kartu ruošti olimpiadą. Sutikau. Pradžioje daugiau niekas nepadėjo. Vienu du sėdom rašyti olimpiados nuostatų. Atvirai pasakius, nelabai įsivaizdavom, kokie turi būti olimpiados nuostatai. Tais laikais negalėjai „pasiguglinti“ ir susirasti pavyzdžių. Rašė R. Kru-

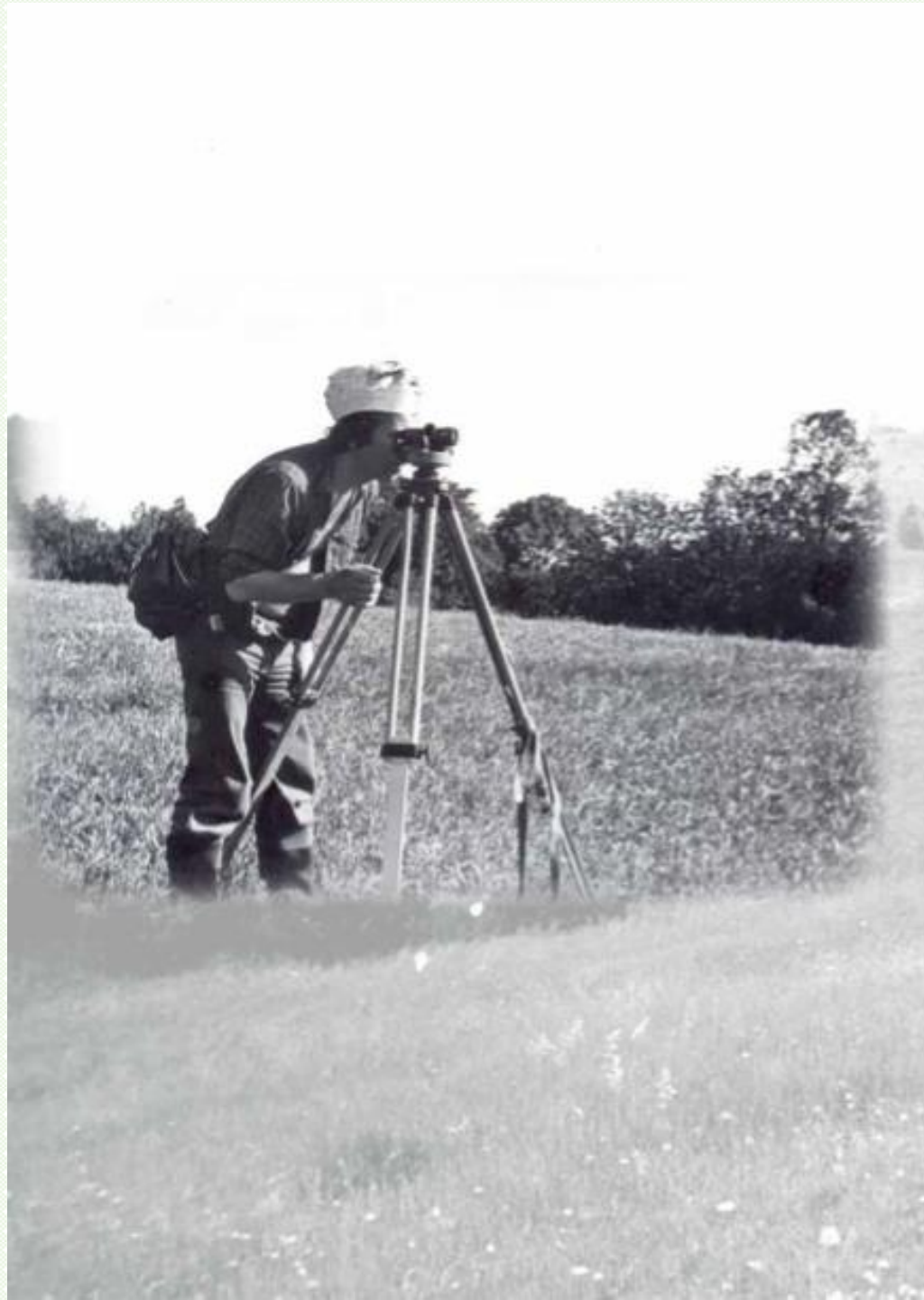
Jaunųjų geografo mokymai

Nacionalinis mokinių Č. Kudabos geografijos konkursas

Geografijos olimpiados

GIS laboratorija

Laikraštis „Geografijos aidai“

Lietuvos veido tyrinėtojas

Dovilė Krupickaitė

Apibendrinti tėčio, kaip mokslininko, veiklą nėra paprasta. Taip, jis buvo mokslininkas, tiriantis ir gerai pažįstantis geomorfologinius, dirvožemio, kraštovaizdžio raidos procesus. Tačiau šios srities tyrimai tradiciniame prasmės – vykdant mokslo tyrimo projektus, atliekant lauko tyrimus, analizuojant jų medžiagą, rašant mokslinius¹ darbus – jam buvo svarbus kaip aktyvaus mokslininko kelio pradžioje. Pats yra ne kartą užsiminęs, kad tokia veikla nėra tikrasis jo pašaukimas, kad turėdavęs gerokai save paspausti, kad pabaigtų disertaciją, rašytų straipsnius, ataskaitas. Tačiau buvusi gera mokykla. Ypač darbas prie disertacijos su prof. Č. Kudaba. Profesoriumi tėtis buvo dėkingas už tai, kad išmokė rašyti, – taisydavo, pertaisydavo jo tekstus, priversdavo gražiai, aiškiai suformuluoti mintį. Tai labai pravertė rašant mokomąsias knygas, mokslo populiarinimo straipsnius. Pagrindine darbo vieta tapus tuometiniam Pedagoginiam institutui, tėtis atsivadė tam, kam jautėsi tinkamiausias, – pedagogo darbai. Paklaustas, kodėl nesiekia profesoriaus vardo, labai paprastai atsakydavo, kad nesijaučiąs dideliu mokslininku ir kad habilitacinio (tuomet – daktaro) darbo rašymas pareikalautų permelyg daug jėgų, kurias jis kur kas naudingiau gali skirti studentų, moksleivių ugdymui, geografijos populiarinimui. Neabejotina, kad šiose srityse per ne itin ilgą jo, kaip mokslininko geomorfologo, laikotarpį sukaupta patirtis buvo prasmingai panaudota. Ne tik dėstant (kaip matyti iš studentų ir mokinių atsiminimų, žinias jis mokėjo perteikti puikiai), bet ir siekiant visuomenei parodyti, o kartu ir apsaugoti įdomiausias, gražiausias Lietuvos kampelius. Jam niekada nepritrūko entuziazmo tirti, aprašyti įdomias vietas, o ypač atrandant ar įvardijant svarbius Lietuvos geografijai objektus, teikti siūlymus draustiems steigti, turistiniams takams kurti, taip pat vežant ekskursijas ir rodant šias vietas visiems besidomintiems.

Pradėjus dirbti Pedagoginiame institute mokslo darbų labai sumažėjo, tačiau vėliau, jau ėmus iš dėstytojų ir mokslininkų reikalauti mokslinės „produkcijos“, tėtis vėl pradėjo rašyti apibendrinamas savo dėstytojo patirtį – taip atsirado straipsniai apie geografinę pasaulėvoką, kompiuterinių technologijų pritaikymą geografijoje ir jos mokymui, turizmo geografiją, planetosferas. Moksliniai jo interesai išryškėjo ir doktorantų L. Olberkytės bei J. Trainytės-Gencevičienės darbuose „Geografinių informacinių sistemų panaudojimas mokant Lietuvos

¹ Bibliografija pateikta knygos gale.

Rimantas Krupickas lauko tyrimuose.

Artimi mintimis ir darbais

Libertas Klimka

Nebandysiu prisiminti, kada susipažinau su Rimantu Krupicku. Tai buvo tikrai seniai. Suvedė prof. Česlovo Kudabos aplinka, knygos, kelionės, kalnai... Vėliau – ir universitetiniai darbai bei rūpesčiai. Šiuose puslapiuose norėčiau kiek plačiau papasakoti apie gražius Rimanto pėdsakus, paliktus puoselėjant mūsų gimtojo krašto gamtą.

Lietuva – lygumų kraštas. Tačiau ir čia kadaise ledynmečiai sustūmė kalvų ir kalnelių bangas, o upės žemės paviršių išvagojo slėniais ir raguvomis. Garstūs legendomis ir kultūrine atmintimi yra Šatrijos, Medvegalio, Ladakalnio, Rambyno ir kiti kalnai, įdomūs istorine praeitimi piliakalniai ir alkakalniai. Tai puikiausios vietos grožėris Lietuvos kraštovaizdžiu.

Geografijos vadovėliuose, pristatant vieną ar kitą šalį, paprastai nurodomos jos koordinatės, plotas, sienų ilgis ir aukščiausia bei žemiausia vietos. Tai pagrindinės krašto charakteristikos. Kuri gi vieta aukščiausia Lietuvoje? Būtent į šį klausimą dar 1985 m. atsakė tuometinio Vilniaus pedagoginio instituto doc. dr. Rimantas Krupickas. Tai pušynėliu apaugusi žvirgždėta kalva Medininkų aukštumoje, nutolusi 24 km nuo Vilniaus, maždaug pusę kilometro į vakarus nuo Juozapinės kalnelio, anksčiau laikyto aukščiausiu Lietuvos tašku (292,83 m).

Nespėjau išklausinėti, koks vėjo gūsis ar saulutės blyksnis Rimantui pašnibždėjo šią paslaptį. Prirėkė bemaž dešimtmečio, kad tai taptų įrodytu faktu. Tik 2004 m. balandį, naudodami moderniausią kosminę GPS technologiją, Vilniaus Gedimino technikos universiteto Geodezijos instituto specialistai, vadovaujami dr. Povilo Viskonto, nustatė tikslų šio Lietuvos žemės paviršiaus taško aukštį. Tai 293,842 m virš Baltijos jūros lygio. Neapvykę Rimanto intuicija... Štai kur aukščiausia gamtinė vieta Lietuvoje! Tegū ir nedidelio santykinio aukščio, iš aplinkos kaip nors ypatingai neišsiskirianti, sunku netgi pavadinti kalnu...

Aukščiausi visų valstybių taškai pažymimi žemėlapiuose, įprasminami paminklais. Jie lankomi, tampa įvairių renginių ir valstybinių švenčių mintėjimo vietomis. Kai kuriose šalyse toks lankymas jau tapo ypatingu dvasiniu aktu ar tradicija. Pavyzdžiui, kopimas į Triglavą Slovėnijoje, į Fudzijamą Japonijoje ir kt. Kad tokia graži tradicija, skatinanti tėvynės meilę ir pilietiškumą, atsirastų mūsų krašte, emė rūpintis viešoji įstaiga „Lietuvos viršūnės“, vadovau-

*Alpinisto Vlodo Vitkausko,
etnologo Liberto Klimkos
aprašytas Aukštojo atradimo,
įteisinimo, vardynų prisiminimai.*

*Vitaliaus Stepulio ir Rimanto
Matulio prisiminimai apie
Tautinio atgimimo žuolyną.*

Keliauji, kad pažintum

Regina Gaušienė

Gera prisiminti Rimantą Krupicką. Laimė buvo jį sutikti gyvenimo kelyje.

Viename iš masinių slidžių žygių vakare, jau nusiėmę slides, ramiai statėme palapines, kurėme laužą, ruošėmės pirmajai nakvynei. Staiga iš kažkur atšluožė R. Krupickas, ir ramybė baigėsi. Teko vėl užsidėti slides, lipni į kalną, leistis nuo jo ant vienos kojos – kitaip neteksimė teisės rytoj keliauti. Deja, niekas tokio egzamino neišlaikė, nors R. Krupickas šį bodą pademonstravo net kelis kartus. Tokia buvo mano pažintis su Rimantu.

Taip ir neišmokau šliuožti nuo kalno ant vienos kojos, bet prie Rimanto kelionių vis pavykdavo prisisegti. Nemažai jų buvo. Slidėmis ir pėsčiomis, dienomis, o dar daugiau naktimis, su Jaunųjų geografių mokykla (JMG), su „lunatikais“, Kolos pusnynuose, Armėnijos kalnų pūgose, maratonuose, metų spanguoliavime...

Kartais pabendraudavom ir kaip kolegos dėstytojai. Jo nuostabioji Jaunųjų geografių mokykla man buvo pavyzdys kuriant Jaunojo architekto mokyklą, ją, galima sakyti, buvo šios mokyklos krikštatėvis. Buvau ir esu jam už tai be galo dėkinga.

Už daug ką jam esu be galo dėkinga. Jo dėka sutikau įdomiausių, originaliausių, nuostabiausių žmonių. Su Henriku Gudavičiumi siaubingai šaltą žiemos naktį klajojom po Kretuno ežerą, tvėrėm jo botaninės kolekcijos Marcinkonyse daržo tvorą, mokėmės mylėti skroblius ir pajusti pakrūmėje augančios snumbrazolės kvapą. Vėliau Henrikas mano studentus apdovanojo nepamirštama ekskursija po Marcinkonių apylinkes. Rimo dėka Vilniaus universitete atradom Vilniaus reljefo maketą ir busimieji architektai net turėjo galimybę pabendrauti prie jo su profesoriumi Česlovu Kudaba. Į Čepkelių raisto ir jūrinio erelio paslaptis gilinomės su Eugenijumi Drobeliu. Rimas dažnai prisimindavo mūsų nakvynę pas Eugenijų, kai vakare basi lakstėm po sniegą. Pas Guntarį Kakarą rasdavom ką veikti ruošiant slidžių nusileidimo taką, o vakarais mintimis kildavome iki tolimiausių žvaigždžių. Į žemės gelmes rausėmės Vievio kerno saugykloje su jos vadovu, fanatišku geologijos entuziastu. Nepamirštami susitikimai su Broniumi Kazlu, Būtininkystės muziejaus steigėju, kai Rimas organizavo talkas busimo muziejiaus teritorijai tvarkyti. Fantastiškąją mokytoją Aušrą Narbutaitę taip pat pažinau tik Rimo dėka.

Kurtuvėnų Užgavėnės (tais laikais už dalyvavimą tokiame renginyje buvo galima ir nu-

Užduotys

Pėsčiųjų maratonas 100 km per parą.

Rasti planinio komandinio ūkio požymius.

Jei R. Krupickas organizuotų maratoną tavo savivaldybėje, koks jis būtų?

TURIU EITI

Šiame skyriuje – Rimanto Krupicko planai ir svajonės, kurių jis nespėjo įgyvendinti.

Tai du dienoraščiai, dvi pradėtos kelionės. Jose Rimantas Krupickas, „užsidedęs geografinius akinius“, pasiėmęs fotoaparataž, diktofoną, keliavo vienas. Savo mintis, pastebėjimus, pamąstymus apie praeitį, dabartį ir ateitį įrašė į diktofoną. Kelionėje ilguoju meridianu technika „užsiožiavo“ ir įrašas diktofone neišliko. Liko tik rašytiniai dienoraščiai, kai kur labai lakoniški. Šie dviejų kelionių dienoraščiai spausdinami pirmą kartą.

Aprašymų pabaigose publikuojamos Rimanto Krupicko sudarytos kelionių keltžos. Kai kur nepabaigos, tarsi kviečiančios KELIAUTI ir jas pratęsti.

Visos Rimanto Krupicko kelionės buvo pažintinės, turinčios tikslą pažadinti norą keliauti ir dalintis patirtimi bei sukaupia informacija, rašyti kelionių knygas.

Šis skyrius – Rimanto Krupicko darbų tęsia...

Kelionės ilguoju Europos meridianu keltąsa

Vienišo geografo kelionė ilguoju Europos meridianu

Pirmoji diena (2008 m. birželio 27 d., penktadienis)¹

Sėdžiu Kirkeneso (pats šiaurysis Norvegijos pakraštys prie Rusijos sienos) oro uoste ir laukiu jau trečio šiandien lėktuvo, kuris nunešų į Honningsvåg – tik per 30 km nuo Nordkapp – pradinio kelionės tikslo. Ko gi ten beldžiuosi, ko nemustygsu, sulaukęs beveik 65-erių? Daug priežasčių, visų net nevardysiu, bet svarbiausia – išbandyti save – ar sugebėsiu, ar užteks jėgų, sveikatos, laiko. Taigi, nežinia – ir kankinanti, ir gundanti.

O mintis apie šią kelionę užsimezgė po to, kai perėjau visą Lietuvą (nuo Medininkų rytuose, iki Šventosios Baltijos pajūryje) ir apie tai parašiau knygelę „Paskui rasos lašą“ (Vilnius: Šviesa, 2007). Labai patiko keliauti vienam ir rašyti – eini, žiūri, galvoji. Sugalvoji vieną tris siužetus – sustoji, atsisėdi, užrašai. Kartu ir paaisi. Po tos kelionės labai gerai jaučiausi. Taigi, dar vienas šios kelionės tikslas – taisyti sveikatą. Be to, dar niekas iš lietuvių nėra turėjęs ir aprašęs tokios kelionės. Pervaziavę yra – prieš porą metų šią keltąsą (maršrutą) įveikė Sigito Kučo vadovaujami dviratininkai. Iš jo gavau kelioninius žemėlapius. Tik vis prikašiojau Sigitui, kad jis atlieka tokias unikalias keliones, tiek daug galeų parašyti. Bet ne, jam svarbiausia – pati kelionė. Tik gerai, kad Edvardas Žizys aprašė (tiesa, kiek savotiškai) svarbiausią jų kelionę dviračiais aplink pasaulį. Štai ir šiuo metu Sigitas su tarptautine grupe važiuoja Didžiojojo šilko keliu į Pekino olimpiadą ir vėl tikriausiai ji liks be knygos. O kaip trūksta savų kelioninių, ypač geografinių, leidinių. Todėl dar vienas mano tikslas – parašyti knygą apie šią keltąsą – matytą, pajautą, atspindėtą geografo akimis.

Taigi, kas tai per keltąsą? Jau pats jos pavadinimas sako, kad ji tęsiasi ilgiausiu Europos meridianu – nuo Nordkappo Norvegijoje iki Peloponeso pusiasalio pabaigos (Tenaro kyšulio) Graikijoje. Šis meridianas ves mus per Suomiją, Estiją, Latviją, Lietuvą. Paskui per Gudiją, Ukrainą, Rumuniją, Bulgariją ir Graikiją. Iš viso per 10 valstybių.

Be to, beveik šiuo meridianu buvo išvestas vadinamosios Struvės geodezinis lankas – labai tiksliai išmatuotų trikampių kraštinių, jo viršūnių koordinatų pynė – ilgiausia pasaulyje. Lietuvoje keli šie taškai, įvirtinti žemėje, yra sutvarkyti, pritaikyti lankytojams. Prieš kelerius metus Struvės lanką UNESCO paskelbė pasaulio kultūrinio paveldo – pasaulio stebuklu. Jis padėjo

¹ Tekstas R. Krupicko buvo rašomas spaudai, tačiau nebaigtas. Kai kur tekste lietuviškos skliaustose pateiktamos autoriaus pastabos, pagal kurias tekstas turėjo būti pildomas.

Rimantas Krupickas Nordkape.

„Kelionė ilguoju Europos meridianu“

Užduoti klausimus ir rasti atsakymus pagal temas.

Viktorina.

- *Struvės geodezinis lankas*
- *Poliarinis ratas*
- *Poliarinė diena/naktis*
- *Šiauriausia Europos vieta/taškas*
- *Keliautojas F. Nansenas*
- *Tundra*
- *Elniai*
- *Samiai*
- *Š ir P šlaitai*
- *Vertikalus zoniškumas*
- *Kaledonidai*
- *Daugiametis išalas*
- *Neotektoniniai judesiai*
- *Potvyniai ir atoslūgiai*
- *Keliai*
- *Ūkinė veikla*
- *Uodai*

Paminklas auksio plovėjams Tankavaroje.

Auksio plovimas.

Suvenyrų parduotuvė.

miausia – čia buvo plaunamas auksas, ir aš išploviau tikriausio auksa – net du kartus bandžiau.

Sunkus auksa ieškotojo darbas.

Šiandieną žadu pasiekti savo kelionės ribą 500 km – bus gimtadienio dovana.

Oras gražėja, saulė, debesų yra, vėjelis šaltokas.

Gimtadieniu patenkintas – įveikiau 500-ąjį kilometrą! Nakvoti sustojau 20:30. Nuėjau > 35 km. Diena šilta, nemažai saulės. Praėjau Vuotso miestelį. Visur samių arba lapių suvenyrų parduotuvės.

Nakvoju kirtimo pakraštyje už Portipahdano ežero sąsmaukos. Čia irgi – suvenyrai, čiurnas – šiltai pernaktoti ant kailių – nesusigumdžiau.

Vakar ar šiandieną eglynų taigą vėl keičė pušynai. Jie ten, kur upių terasos, smėlynai.

Sauvės elnias Tankavaroje.

LIEPOS 10 D., KETVIRTADIENIS

Keliasi 6:00.

[Pušų / eglių riba – vėlgi problema.]

Daugėja kirtaviečių.

Išėjau 7:15. Vėsoka – debesys, saulė, vėjas.

Atrodo, kad šiauriniai samiai vangiau bando plėsti žemdirbystę negu šiauriniai norvegai. Čia yra apleistų sodybų, pievų. Mažiau aktyvumo.

Kol kas nenaudojau turimų vaistų, tepalo nuo uodų, nors nakvynėje jų buvo nemažai. Galėjau iš karto užmušti penkis. Tai, aišku, toli nuo vieno grąžo [grąžas – žygeivių varto-

Rytas (6:11 val.).

3 dienos
80 km
37 pusl.

Kelionės aplink Lietuvos kėlęsa.

KELIONĖ APLINK LIETUVĄ

Ir kelionės užrašų sąsiuvinis:

Po verbių apėgų navykome ant Aukštojo kalno, kur man pagiedojo kelionės pjesmių, nusifotografavome ir 9 val. pradėjau eiti.

2009-04-14 (antradienį) nuėjau nuo Aukštojo iki Kurmelionių 26 km

2009-04-15 (trečiadienį) nuo Kurmelionių iki Šarkaišių 35 km

2009-04-16 (ketvirtadienį) nuo Šarkaišių iki Dieveniškių 19 km

Ir viso 80 km

Toliau – į diktofoną diktuoju tekstus (užrašė Delfina Mickytė).

2009 M. BALANDŽIO 14 D.

Pradedu savo kelionę nuo Aukštojo kalno, nuo kurio mane taip gražiai palydėjo mano bičiniai. Jie sudainavo man gražių dainų, stovint ant aukščiausiosios Aukštojo vietos, nusifotografavom prie Aukštojo akmens ir štai šiandien, 9 val. ryto, pajudėjau į savo didžiąją kelionę aplink Lietuvą. Aišku, eisiu neištisai, dabar planuoju tik tris dienas pakeliauti. Po to grįšiu ir, kai tik bus laiko, eisiu, eisiu, eisiu... Kai dainavo mano draugai, stovėdami ant Aukštojo, aš mintyse visą Lietuvą apibėgau. Pabuvojau visuose pakraščiuose, visose svarbesnėse vietose. Manau, kad man seksis keliauti. Ir iš tikrųjų: mane palydėjo ne tik linkėdami gerų dalykų ir sustiprindami, bet ir įteikė man vandens – labai stipriai įkrauto, kurį aš galėsiu vartoti visos kelionės metu. Todėl kelionė man turi sektis.

Blydėturės nuo Aukštojo (iš kairės): Jonas Kaukėnas (Tamijus), Artūras Matonis (Takimantas), Giedrius Papinigas, Zita Matonienė, Rima Vusackienė, Birutė Vilckauskienė, Aistė Andriūnytė, Burkvydas Kalniskėvičius, Vilmantė Lapešienė, Daira Pralauškaitė.

Užsidėkite „geografinius akinius“

*Aprašyti/palyginti kraštovaizdį, kelią, koks
eismas, kiek žmonių, namai, augalija, žmogaus
ūkinė veikla, tarša ir kt.*

Tyrimas, aprašymas, prognozė...

Žemėlapių kūrimas.

Atmintis

Daug gražių Rimanto Krupicko dirbtų ir įkvėptų darbų tebegyvuoja ir saugo Jo atminimą. Tikimės, kad ši knyga pasitims įdomiems, prasmingiems žygiams bei veikloms, paskatins ieškoti bendraminčių ir siekti įgyvendinti savo idėjas taip, kaip tai mokėjo daryti Rimantas Krupickas, – kad brydė išliktų...

Kasmet rengiama R. Krupicko sumanyta ir pirmą kartą įgyvendinta Respublikinė mokinių geografijos olimpiada. 2013 m. įvyko jubiliejinė XXV olimpiada Marijampolėje, Sūduvos gimnazijoje. 2018 m. gegužę XXX olimpiada įvyko Kaune. Jos tema – „Lietuva pasaulyje – pasaulis Lietuvoje“. Ji buvo skirta Lietuvos nepriklausomybės 100-mečiui.

Kiekvienais metais olimpiadoms parenkamos skirtingos temos. Išliko ir R. Krupicko puoselėta idėja, kad olimpiados būtų modernios, atliekant užduotis būtų naudojamos informacinės technologijos, bet kartu nebūtų užmirštos užduotys gamtoje, geografiniame take. Dėstytojas visada sakydavo, kad geografijos reikia mokytis gamtoje.

R. Krupickas buvo Nacionalinio mokinių Č. Kudabos geografijos konkurso vienas iš sumanytojų, organizatorius, konsultantas. Per pastaruosius metus dalyvių skaičius beveik neto – jame dalyvauja apie 1 000 mokinių. Konkursas pasklido po daugybę Lietuvos miestų ir miestelių.

Konkurso dieną Dėstytojas kaip svetingas šeimininkas pasitikdavo atvykusius mokytojus, pasveikindavo moksleivius. 2013 m. R. Krupicko jubiliejinį metų (tais metais jam būtų sukakę 70 metų) proga organizatoriai įsteigė R. Krupicko prizą pirmiems į konkursą atvykusiems mokytojams. Simboliškus sveringumo prizus sukūrė R. Krupicko dukra Viltautė. 2018 m. įvyko XVIII Nacionalinis mokinių Česlovo Kudabos geografijos konkursas.

2018 m. gegužės 12–13 d. Džukijos nacionaliniame parke įvyko XLV keliautojų penčiomis maratonas – devintas be R. Krupicko ir aštuntas be V. Panumio. Dalyvių buvo – 331! Kaip ir anksčiau, Mokslų akademijos turistų klubas su Lietuvos keliautojų sąjunga, va-

Tad eik – kelias bijo einančių...

